

Зміст

Передмова	9
Абрамова Ю. В. Паремія як фрагмент дискурсу лінгвокультури	10
Андреева И. А. Метафоризация пространственных отношений в составе английских локативных фразеологизмов	12
Антонова В. Ф. Образы британских народных сказок	14
Богдан В. В. Структурні, семантичні й комунікативно-прагматичні особливості приєднувальних конструкцій і складнопідрядних речень	17
Бока О. В. Функціональні особливості промовистих власних імен у сучасному англомовному художньому дискурсі	19
Борисов О. О. Частиномовна репрезентація емоційного концепту «страх» (на матеріалі сучасних англомовних лексикографічних джерел)	21
Васильєва О. Г. Концептуальна інтеграція як засіб лінгвокогнітивного дослідження похідних слів (на матеріалі антропосемічних субстантивних композитів-бахуврихі сучасної англійської мови)	24
Віротченко С. А. Семантично-прагматичні особливості дієслівних конструкцій руху	26
Волубуєва А. С. Ідеографічний аналіз засобів вербалізації концептів «чоловік» і «жінка» у британському анекдоті	28
Воробьєва И. Н. Внутренний монолог как разновидность несобственно-прямой речи	31
Вороніна К. В. Нормативний аспект функціонування мовного нонсенсу	33
Галуцких И. А. Дуализм исторического ядра лексической системы: константность vs динамизм	35
Гармаш О. Л. Синергетична парадигма в пізнанні словотвірних змін (на матеріалі англійської мови)	37
Гридасова О. І. Аспект комунікантів сімейного конфліктного дискурсу	39
Денисенко М. В. Вербальне оцінювання учнів початкової школи в ході контролю рівня сформованості навичок техніки читання англійською мовою	42
Дмитренко Ю. А. Учебная игра как способ обучению иностранному языку	44
Довганюк Р. С. Helping students in coherent writing	46

Медяна
М

Структурні, семантичні й комунікативно-прагматичні особливості приєднувальних конструкцій і складнопідрядних речень

Богдан В. В. (Бердянськ)

Всебічне вивчення тексту як максимальної одиниці мовної діяльності займає провідне місце серед актуальних завдань сучасного мовознавства. Вирішення цієї глобальної задачі не може бути успішним без дослідження текстових одиниць, серед яких виділяються, зокрема, складнопідрядні речення (СПР) і приєднувальні конструкції (ПК) із приєднувальними сполучниковими засобами зв'язку, омонімічними підрядним (ПСЗ'). ПК із ПСЗ' і СПР розглядаються нами як варіативні одиниці різних рівнів, відповідно, текстового й реченнєвого. При цьому ми широко розуміємо поняття «варіативність» — як здатність мовних одиниць «видозмінюватися, але не обов'язково з тотожним значенням» (Т. В. Беляєва).

Під ПК ми розуміємо двокомпонентну структуру текстового рівня, частини якої — базове висловлювання (БВ) і приєднувальна частина (ПЧ) — формально розділені зовнішнім розділовим знаком, але об'єднані ПСЗ' у структурно-семантичну й комунікативну єдність.

На тлі існуючого між ПК і СПР зовнішнього ізоморфізму (дві різнорангові (а-)симетричні частини з (не-)передбачуваним зв'язком (при цьому залежна частина завжди експліцитно маркована сполучниковим засобом в ініціальной позиції); можливість функціонування (не-)елементарних конструкцій у їхньому складі) експліцитно проявляються їхні відмінні риси (приєднувальний зв'язок між частинами ПК, існування синтаксичної залежності в ПК між частинами, які організовані як окремі речення й можуть належати різним комунікантам); фіксованість позиції ПЧ у ПК — завжди права контактна/дистантна.

Головним критерієм відмежування ПК від різних типів приєднування, парцеляції й надфразових єдностей є ПСЗ', що має сильні конекторні й анафоричні властивості.

До визначення кількості компонентів ПК у сучасній лінгвістиці сформувалося два відмінних підходи: а) ототожнення її з ПЧ (И. К. Баталова, П. В. Кобзев, Н. С. Валгина, А. Ф. Кулагін, Е. А. Реферовська, Л. Г. Хатіашвілі, К. Ф. Шульжук); б) термін «ПК» має охоплювати обидві частини одиниці (В. О. Дмитренко, Т. К. Іванова, Г. А. Коцюбовська, В. Л. Рінберг).

У результаті проведеного дослідження нами уточнено статус ПК (встановлено, що якщо висловлення, конструктивно подібне до СПР, починається підрядним сполучниковим засобом (ПСЗ), то воно може утворити ПЧ тільки

при наявності в пропозиції двох сполучникових засобів: першого — ПСЗ, що безпосередньо здійснює приєднання ПЧ до БВ, і другого — ПСЗ, який з'єднує складові ПЧ. Крім того, ми вважаємо, що компонент питально-відповідної єдності не може бути ПЧ (оскільки зникає непередбачуваність приєднування).

Нами розширена класифікація ПЧ (відношення між БВ і багатоконпонентними ПЧ кваліфікуються у відповідності з атестацією СПР із кількома підрядними — як приєднання, подібне до: 1) послідовної (ступеневої) підрядності; 2) супідрядності (однорідної, неоднорідної та мішаної); 3) відношень між частинами складного речення з різними видами синтаксичного зв'язку. При цьому визначальним у відношеннях між БВ і ПЧ виступає приєднувальний зв'язок.

І серед ПК із ПСЗ', і серед СПР численну групу становлять такі, у яких ПЧ/залежна частина несе більш суттєве змістове навантаження, порівняно з БВ/головною частиною. Крім того, виявлені випадки функціонування ПЧ як структурно обов'язкових, а не факультативних компонентів ПК (тобто таких, які не можна вилучити з її складу).

У семантичному плані варіативність між ПК із ПСЗ' і СПР виявляється в існуванні двох класів аналізованих одиниць (корелятивних і некорелятивних). Корелятивні ПК співвідносяться з СПР із кореляційним, атрибутивним і приєднувальним підрядним зв'язком, а некорелятивні — із детермінантним. Аналіз показав, що виконувана ПЧ інформативна функція конкретизується в таких пропозиційних значеннях: додаткової інформації, уточнення, гіпотези, висновку, причини, наслідку, протиставлення й перелічення. При цьому слова-модифікатори, а також різні екстралінгвістичні засоби допомагають уточнити дані значення. Модифікатори класифіковані нами з урахуванням місця їхнього розміщення у формальному каркасі ПК і СПР, квантитативного аспекту й семантичного наповнення.

Головною функцією ПК із ПСЗ' і СПР як компонентів тексту є текстотвірна, яка розглядається нами в рамках мікротекстових єдностей (МТЕ). Дана функція реалізується: а) на початку МТЕ — це її синтаксичний центр (усі наступні одиниці змістово й формально співвідносяться з нею). Тут нетипове значення висновку; а причини й наслідки — спорадичні (що сприяє катафоричному розвитку МТЕ); б) у медіальній позиції (за рахунок анафорично-катафоричних сил); в) у (перед-)фінальній позиції, у якій для ПЧ типові значення висновку, резюмування, причини, наслідку. Дана позиція є найтипівішою для ПК (близько 80%). Дослідження показало найбільш виразну реалізацію текстотвірної функції при поєднанні: а) реплік різних комунікантів; б) абзаців, що підтверджується дослідженнями

на матеріалі інших мов (Г. А. Коцюбовська), а також можливістю злиття дистантно розташованих БВ і ПЧ.

Комунікативна організація ПК і СПР проаналізована на двох рівнях (макrohrуки й мікrohrуки); виявлено схожі закономірності комунікативного членування ПК із ПСЗ' і СПР: а) різні за ступенем актуальності типи рем у залежних компонентах ПК і СПР (автосемантичні й синсемантичні); б) різноманітні комплексні кореляції тема-рема-тичних елементів; в) подібність змістових відтінків, що виражаються ремами ПК і СПР, серед яких нами розглянуті екзистенціальність, модальність та експресивність.

Функціональні особливості промовистих власних імен у сучасному англомовному художньому дискурсі

Бока О. В. (Суми)

Об'єктом дослідження даної роботи є промовисті власні імена (ВІ); їх функціональні особливості в сучасному англомовному художньому дискурсі — предметом дослідження. В енциклопедії «*Britannica World Language Dictionary*» зазначено, що власне ім'я — це назва певної людини, місця або явища [1: 866]. Промовисті ВІ (*speaking names*) позначені експресивністю, яскравістю й містять у собі інформацію про особистість [1: 1204].

Вибір імені персонажа вказує на авторські інтенції, перспективність і прагматичну направленість на читацьку співучасть. Ім'я насичується певним змістом у новому контексті. Промовисті імена позначені у своїй еволюції наявністю «доантропонімичного» етану. Пор.: англ. *Martin Crashing Bore* ← *crashing bore* [2: 80], *Mr. Perfect Pants Mark Darcy* ← *perfect pants* [2: 240], *Vile Jilly* ← *vile* [2: 298].

Роль промовистих власних імен у художньому дискурсі спрямована на ідентифікацію й номінацію конкретного об'єкта, повідомлення про цей об'єкт, передачу додаткової інформації, вираження почуттів й особистого ставлення автора, оцінювання даного об'єкта [3: 231]. Промовисті ВІ виконують номінативну, ідентифікаційну, інформаційну й емоційну функції. Ці імена за формою ідентичні іменникам — загальним назвам, що позначають характеристику, найбільш властиву персонажам [4: 108].

Як зазначає А. В. Суперанська, промовисті ВІ є факультативними стосовно головних героїв, характери яких легко зрозуміти по прочитанню